

ՌԱԶՄԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ

8-րդ դասարան
Ճարտարական 1 ժամ

Դասագիրք՝ Ռազմագիտություն 8

Յեղ.՝ Վ.Օհանյան, Ս.Մարգարյան.Վ.Առաքելյան Մաս I և II.2019 թ.

Ուսուցիչ՝ Գեղամ Լալայան Ա.Ճահինյանի անվ. Ֆիզմաթ դպրոց

Դաս	Էջ	Ներածություն
Նպատակը	<p>Ճանութացնել ՀՀ Սահմանադրությանը ՉՈՒ մասին „Չինապարտության մասին,, ՀՀ օրենքին, Դպրոցի ՆՁՊ ծրագրերին կառուցվածքին և բովանդակությանը: Ջոկերի կազմավորում և հրամանատարների նշանակում:</p>	
Վերջնարդյունքներ ը	<p>• Գիտենա՛լ ՉՈՒ խնդիրները.կարդանա տրբերակել գորակոչիկը նախագորակոչիկից, գիտենա՛լ , յուրաքանչյուր քաղաքացու պարտականությունն ու պատասխանատվությունը, տարբերակել գորբերի կառուցվածքը միմիանցից, կարողանան տարանջատել ջոկերը դասակներից և հասկանա՛ն հրամանատարական կազմի դերի և պատասխանատվության մասին:</p>	
1-4	3-5	Նախնական զինվորական պատրաստության եռությունը, խնդիրները, օրեսդրական հիմքերը,
Դաս	Էջ	Ռազմարվեստի պատմություն
Նպատակը	<p>Սովորեցնե՛լ, ՀՀՉՈՒ խնդիրները, կառուցվածքը, աստիճանախումբը, պարզների ցուցակը ըստ ծառայության /շքանշաններ, մեդալներ/: ճանաչել բնականի հրա մանատարական կազմին, Ազգային հերոսներին, Արցախի հերոսներին: Պետական խորհրդանիշանների ստեղծմանը և հեղինակներին: ՀՀ պետական խորհրդանշանների եռությանը և նշանակությանը, գորամասի մարտական դրոշի դերն ու նշանակությունը, զինվորական երդման տեքստը: Սովորեցնե՛լ, բանակի երգի տեքստը:</p>	

Վերջնարդյունք	<ul style="list-style-type: none"> • Գիտենա՛լ ՀՀՁՈԻ խնդիրները , կառուցվածքը, բանակի կազմավորման/ծննդյան օրը/: Ի՞նչ զորամիավորում ներից և զորամասերից է կազմված բանակը, ո՞ր զորքերն են կազմում բանակի հիմնական կրակային ուժը: Սահմանապահ զորքերի և ներքին զորքերի խնդիրները և ստեղծման օրը: ՀՀ պետական խորհրդանիշները, օրհներգի երկայնությունը, զինանշանի պատկերների նշանակությունը, պետական դրոշի գույների խորհուրդը: ՀՀՁՈԻ զինանշանի հիմնական տարրերը, դրանց խորհուրդը: Չինվորական երդման երկայնությունը, Չորամասի մարտական դրոշի նշանակությունը, պահպանման կարգը: Բանակի երգը, նրա ոգեշնչող ուժը, համախմբելու ունակությունը: • Գիտենա՛լ բանակի կազմակերպման սկզբունքները, բանակի հիմնական կրակային ուժը կազմող զորատեսակների սպառազինությունը: Պետական խորհրդանիշերի, ընդունման պատմությունը /տարեթվերը, հեղինակներին/: Անգիր պետական օրհներգը, պետական դրոշի ներքո ի՞նչ բանակային արարողություններ են անցկացվում: • Գիտենա՛լ բանակի ու զորատեսակների հրամանատարական կազմը, ՀՀ Ազգային հերոսներին բանակի երգի բառերը: Հայ զինվորականի վարքականոնը» • Կարողանա՛լ կատարել պետական օրհներգը: 	
5	6-9	ՀՀ ՁՈԻ խնդիրները կառուցվածքը
6	10-11	ՀՀ Պետական խորհրդանիշեր
7	12-14	ՁՈԻ զինանշանը, մարտական դրոշը, զինվորական երդում, բանակի երգ
8	15-18	Հայ զինվորականի վարքականոնը
Դաս	Էջ	ՀՀ ՁՈԻ ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ
Նպատակը	գիտելիքներ տա՛լ , զինվորական կոչումների, դրանց տարբերանշան ների մասին: Գաղափար տա՛լ, ո՞վքեր են պետեր, ո՞վքեր են ենթականեր: Չինվորական ողջունի, հրամանի և կարգադրության առաջնահատկությունների մասին: Հրամանը չկատարելու դեպքում՝	

	պատասխանատվության մասին:
Վերջնարդյունքը	<ul style="list-style-type: none"> • Գիտենա՛լ ՀՀՁՈԻ համագորային կանոնադրությունների անվանումը, դրանց համառոտ բովանդակությունը, գինժառայողների ընդհանուր պարտականությունները, գինվորական կոչումները, տարբերանշանները, պետեր և ենթականեր, հրաման և կարգադրություն, ի՞նչպես են դրանք տրվում և գինժառայողի գործողությունները դրանք կատարելուց հետո: • Կարողանա՛լ տարբերակել կոչումներն ըստ գինժառայողների կազմի, ցույց տալ գինվորական կոչումների ուսադիրները:

		<ul style="list-style-type: none"> • Թվարկե՛լ ովքեր են ըստ գինվորական կոչման պետեր համարվում: • Գիտենա՛լ գինժառայողի իրավունքները, պատասխանատվության տեսակները:
9	19-22	ՀՀՁՈԻ կանոնագրքերի գործառության ոլորտը
10	23-26	ՀՀՁՈԻ գինվորական կոչումներ: Պետեր ենթականեր
11	27-30	Հրաման կարգադրություն: Չինվորական ողջուն
Դաս	Էջ	Մարտավարության հիմունքներ
Նպատակը		<p>Աշակերտներին ծանոթացնել համագորային մարտի տեսակներին: Հասկացություն տալ մարտական ապահովման տեսակների, ջոկի ենթակարգի, նախամարտակարգի և մարտակարգի մասին: Սովորողներին գիտելիքներ տա՛լ ՄՐՁ կազմի և մարտական հնարավորությունների մասին: Սովորեցնե՛լ, գինվորի գործողությունները մարտի ժամանակ: Դիտորդի պարտականությունների և դիտարկման կետի ճիշտ ընտրություն:</p>

Վերջնարդյունք		<ul style="list-style-type: none"> • Գաղափար ունենա՜ ժամանակակից համագորային մարտի տեսակների, դրանց բնութագրի, սկզբունքների մարտական ապահովման տեսակների մասին: • Գիտենա՜լ զինվորական գործողությունները որպես դիտորդ, պաշտպանությունում և հարձակման ժամանակ: Մոտոհրաձգային ջոկի կազմը և մարտական հնարավորությունները: • Գիտենա՜լ հետախուզությանը ներկայացվող պահանջները, հետախուզության ձևերը, քաղաքական նպատակը և արդյունավետության հասնելու եղանակները: Մոտոհրաձգային ջոկի երթակարգը, նախամարտակարգը, մարտակարգը: Կարողանա՜լ ճիշտ ընտրել դիտորդի տեղը: • Կարողանա՜լ մոտոհրաձգային ջոկի կազմում ճիշտ զբաղեցնել տեղը մարտակարգում: • Գիտենա՜լ դիտարկումների արդյունքների մասին զեկուցման կարգը: • Գիտենա՜լ զինվորի պարտականությունները մարտի դաշտում:
12	31-34	Ժամանակակից համագորային մարտ: Բնութագիրը տեսակները: մոտոհրաձգային ջոկի երթակարգ, մարտակարգ
13-14	35-38	Մոտոհրաձգային ջոկի կազմը և մարտական հնարավորությունները
15-17	39-46	Չինվորի գործողությունները մարտի ժամանակ Չինվորը պաշտպանությունում, հարձակման ժամանակ, որպես դիտորդ և դիտքում:
Դաս	Էջ	Կրակային պատրաստություն

Նպատակը	<p>Սովորեցնե՜լ, ո՞րն է մարտական պատրաստության գործընթացում կրակային պատրաստության դերն ու տեղը: Չենքի հետ վարվելու անվտանգության կանոնները: Ճանութացնե՜լ, զինվորի անհատական զենքի տարբեր տեսակներին: Գաղափար տալ դրանց մարտական հատկությունների մասին:</p> <p>Տա՜լ սկզբնական ունակություններ ավտոմատի ոչ լրիվ քանդելու և հավաքելու մասին:</p>
----------------	--

Վերջարդյունքը		<ul style="list-style-type: none"> • Իմանա՛ կրակային պատրաստության խնդիրները, գենքի հետ վարվելու անվտանգության կանոնները, ինքնաձիգի տեսակները, դրամնց մարտական հատկությունները հիմնական մասերը: • Կարողանա՛ կատարել ինքնաձիգի ոչ լրիվ քանդում և հավաքումը: • Իմանա՛լ ինքնաձիգի հիմնական մասերի նշանակությունը:
18	47-48	Կրակային պատրաստության խնդիրները: Անվտանգության կանոնները
19	48-49	Ինքնաձիգի տեսակները, դրանց մարտական հնարավորությունները
20-22	49-55	Ինքնաձիգի մասերը: Ոչ ամբողջական քանդում հավաքում
Դաս	Էջ	Ճարային պատրաստություն
Նպատակը		Գիտենա՛լ , ի՞նչ է շարային կանոնադրությունը, ե՞րբ է հաստատվել: Գիտենա՛լ , շարքի տեսակները, բաղկացուցիչ տարրերը, զինվորի պարտականությունները շարք կանգնելուց առաջ և շարքում: Յրամանների ճիշտ արձակման կարգը: Սովորողներին ծանոթացնե՛լ , շարային քայլի պահանջներին, սովորեցնել տեղում դարձումներ կատարելու մանրամասները, ծանոթացնե՛լ , շարժման ժամանակ դարձումներ կատարելու հնարքներին:
Վերջնարդյունք		<ul style="list-style-type: none"> • Կարողանա՛լ ընդունել շարային կեցվածք, շարային քայլ, դարձումներ տեղում • շարային վարժաձևերի կատարման արագությունը մոտեցնել կանոնադրական պահանջներին, կատարել դարձումներ շարժման ժամանակ: • շարային քայլի հնարքները, անսխալ կատարել դարձումներ տեղում, ամուր նախադրյալներ ստեղծել շարժման ժամանակ դարձումների հետագա կատարելագործման համար
23	56-61	Ճարքը: շարքի տեսակները, նրա բաղկացուցիչ մասերը
24	62-66	Ճարային վարժաձևեր, դարձումներ տեղում և շարժման ժամանակ

Դաս	Էջ	Ռազմական տեղագրություն
Նպատակը		Սովորեցնել , Տեղանքի, նրա տարատեսակների, մարտական հատկանիշների, ռելեֆի մասին: Սովորեցնել , կողմնորոշվել տեղանքում, որոշել հորիզոնի կողմերը;
Վերջնարդյունքը		<ul style="list-style-type: none"> • Գիտենա՛լ ռազմական տեղագրության հիմունքները, տեղանքի տարատեսակները, կողմնացույց: • Կարողանա՛լ հորիզոնի կողմերը որոշել կողմնացույցով: • Գիտենա՛լ տեղանքի մարտական հատկանիշները: Կարողանա տեղական առարկաների միջոցով որոշել հորիզոնի կողմերը: • Կարողանա՛լ որոշել հորիզոնի կողմերը գիշերը:
Դաս	Էջ	Միջազգային մարդասիրություն
Նպատակը		Աշակերտների մեջ ձևավորել որոշակի գիտելիքներ ՄՄԻ Էության մասին, ծանոթացնել ժնյան կոնվեցիայի մասին: Գիտենա՛լ զինված ընդհարումների ժամանակ գործել ՄՄԻ կանոնների մասին
Վերջարդյունք		<ul style="list-style-type: none"> • Գիտենա՛լ ՄՄԻ ընդհանուր դրույթները՝ ի՞նչ է մարդասիրական իրավունքը, նպատակը: • Գաղափար ունենա մարտական գործողությունների վարման արգելված եղանակների և միջոցների մասին: • Գիտենա՛լ ինչ է արգելվում ռազմական գործողություններին չմասնակցող անձանց նկատմամբ: • Գիտենա՛լ ՉՈԻ զինծառայողի՝ մարտական գործողությունների մասնակցի վարքականոնը:
25	74-77	ՄՄ ընդհանուր դրույթները: Մարտական գործողությունների վարման արգելված եղանակներն ու միջոցառումները;
Դաս	Էջ	Անվտանգ կենսագործունեություն

Նպատակը	<p>Սովորողներին տա՛լ հասկացություն ԱԻ և դրանց տարատեսակների մասին, ծանոթացնե՛լ բնակչության պաշտպանության համակարգի կազմակերպման հարցերի հետ:</p> <p>Տա՛լ գիտելիքներ բնական բնույթի ԱԻ և այդ իրավիճակների և նրա հետևանքների մասին:</p> <p>Տա՛լ գիտելիքներ բնական բնույթի ԱԻ և այդ իրավիճակներում բնակչության վարքի կանոնների մասին և ունակություններ այդ կանոնների կատարման համար:</p>
Վերջնարդյունք	<ul style="list-style-type: none"> • Գիտենա՛լ բնական աղետները՝ երկրաշարժ սողանքներ, փլուզումներ, սելավներ ջրհեղեղ մրրիկներ, ձնաբուք

		<p>ձնահյուսեր, դրանց բնութագիրը և գործողությունների հերթականությունները, այդ աղետների պատճառով ստեղծված ԱԻ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Գիտենա՛լ ՀՀ հնարավոր բնական ԱԻ: • Գիտենա՛լ ԱԻ սողանքներ, փլուզումներ, սելավներ և այլն/ կանխարգելման միջոցները
26	79-83	ԱԻ և բնակչության պաշտպանությանը: Բնական ԱԻ
27-28		բնական բնույթի ԱԻ
29	91-93	Օդերևութաբանական վտանգավոր երևույթներ
Դաս	Էջ	ԱՕ
Նպատակը	<p>Կողմնորոշվե՛լ տարբեր ԱԻ և կազմակերպված ձևով ցուցաբերել ԱՕ: Ահազանգել և համապատասխան ծառայություններից օգնություն ակնկալել:</p> <p>Գիտակցե՛լ ԱԻ փոխօգնության կարևորությունը: Ծանոթացնե՛լ ԱՕ հիմունքներին,</p> <p>Կարողանա՛լ կողմնորոշվել ստեղծված իրավիճակում: Տիրապետե՛լ ԱԻ բնորոշ հատկանիշները,</p> <p>Ահազանգե՛լ և համապատասխան ծառայություններից օգնություն ակնկալել:</p> <p>Գիտակցե՛լ ԱԻ փոխօգնության ԱՕ ցուցաբերելու խանգարող հանգամանքները հաղթահարելու հմտություններ, տուժածի կյանքը փրկելու գործում:</p>	

<p>Վերջնարդյունքը</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Սահմանե՛լ առաջին օգնությունը և նրա ցուցաբերման նպատակը: Սահմանել ԱԻ և ճանաչել նրա նշանները: • Նկարագրե՛լ տուժածին ԱՕ ցուցաբերմանը խանգարող հանգամանքները և դրանց հաղթահարման ուղիները: • Սահմանե՛լ ԱԻ հրատապ գործողությունների փուլերը, • Իմանա՛լ թե՛ ի՞նչ նպատակով է կատարվում տուժածի զննումը: • Կարողանա՛լ համեմատել ԱՕ ցուցաբերմանը խանգարող հանգամանքները և համադրել դրանց հաղթահարման ուղղությամբ տարվող քայլերը: Կարողանա՛լ բացատրել թե՛ ի՞նչպես է կատարվում տուժածի զննումը և անվտանգության ապահովման անհրժեշտությունը: • Պատկերացնե՛լ որևէ կոնկրետ իրավիճակ, ի՞նչպիսին կարող է լինել ԱՕ նման պատահարի ժամանակ, նախապատրաստվել ԱՕ ցուցաբերելուն: <ul style="list-style-type: none"> • Գնահատե՛լ ԱԻ և ընդունել գործելու համապատասխան որոշում, ըստ պայմանների և հնարավորությունների: 	
<p>30</p>	<p>94-97</p>	<p>ԱՕ նպատակը խնդիրները, ցուցաբերման առաջնահատկությունները</p>
<p>31</p>	<p>98-101</p>	<p>Տուժածի վիճակի գնահատում և հրատապ գործողությունների փուլերը</p>
<p>32-33</p>	<p>101-104</p>	<p>ԱՕ ԱԻ-ում</p>
<p>34</p>		<p>Ամփոփում</p>